

Şiir bahçıvanlarının bahçesi

Birilerinin duvarlara emekle, aşkla ve coşkuyla yazdığı şiir alıntıları, #şiirsokakta neslinin dizeleri de birer antoloji mi?

Şiir en çok tüketilen, en çok okunan edebiyat eserlerinden. Hatta biraz daha ileri giderek, müzik ve resim sanatından sonra en çok tüketilen estetik ürünlerden biri olduğunu söylemek mümkün. Cemal Süreya bu hususta, "Şiir tirajı en yüksek sanattır," der ama şiirin internette okunma oranını gören kitabeveleri, "Şiir kitabı satmıyor," önyargısıyla raflarını daraltıyor. Dahası mı? Edebiyatseverler olarak pek çoğumuz da bunu bir sorun olarak görmüyoruz, nasılsa şiir her yerde bulunur, hep el altındadır. Ekmek gibi, su gibi.

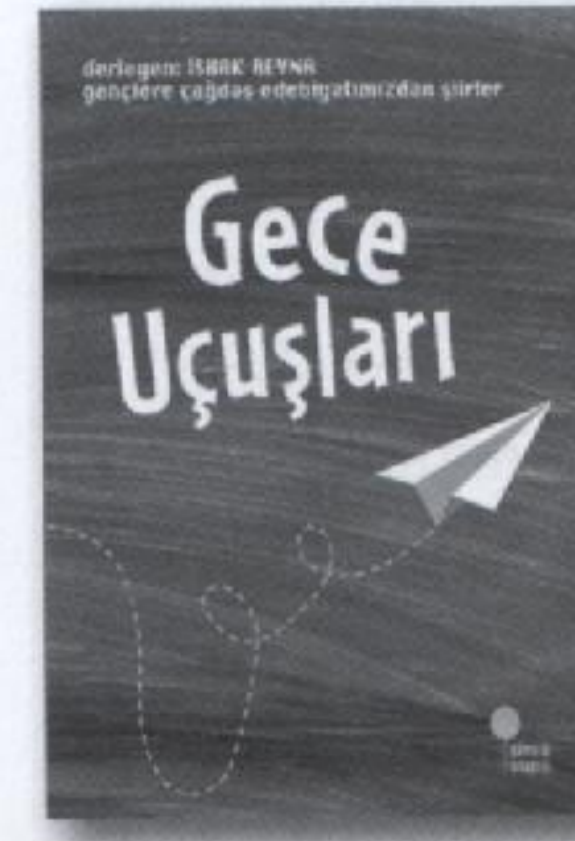
Aziz Nesin'in, "Her üç kişiden beşinin şair olduğu ülke," sözünü hatırlarsak, bugün bu oranın daha da arttığını, ama edebiyat dilinin ve sözün taşıdığı sorumluluğun yön ve ağırlık değiştirmesi nedeniyle başka bir şairlik formunu görmek mümkün. Şiir, üstatlarını yeni bir şiir anlayışını bolca tartışmaya, söyleşi ve etkinliklerle kitapçılardaki şiir raflarını inadına genişletme mücadelesine davet ediyor; asıl konumuz olan antolojileri ve yeni bir özel antolojiyi anlatmak istiyorum.

İnsanlar arasındaki ilişkiler dünyasının, evrendeki varlıkların bir nevi seyyar ifadeleri olan sözcüklerle, içinde yaşadığımız tekdüzeliğe ve gerçeğe hiç benzemeyen bir dünya, bir şiir evreni nasıl yaratabilir ki? İster sokakta, ister sosyal medyada, duvarları işgal eden ve zihinlerin ezberine düşen bu dünyanın başarısı belki de bu soruda gizli. Şairse bu onuru, sözcüklere günlük ve olağan anlamlarını unutturan sezgisine ve meziyetine borçludur. Şair, çiçekleriyle, sözcükleriyle didişen bir bahçıvandır. Onları gizli ses ve anlam ilişkilerine göre düzenlemeye çalışır.

Burada, biraz Boris Pasternak, biraz Cemal Süreya gelir akıllara. Pasternak'a göre şiir sanatı, ayağımızın altındaki otlar, çiçekler, yeni açmış çiçeklerdir. Koparmak ya da elimize almak için biraz eğilmek yeter. Her ânını şiirle yaşayan, her şiirini ince eleyip sık dokuyan, seçici ve az üreten bir şair olan Cemal Süreya ise şiir eyleminin odağına insanı koyar. Ve onun şiir evrenine bakıldığında, her şiir tanımının, bakış açısına bağlı bir doğruluğu vardır. Bu nedenle, Süreya genel bir şiir tanımı ve tarifi yapmaktan kaçınmıştır.

Şiir böyle bir varoluş serüveni geçirirken, bugünün edebiyat dünyasında "antoloji" sözcüğü baş gösteriyor. Peki ama nedir antoloji? Birilerinin duvarlara emekle, aşkla ve coşkuyla yazdığı, belediyelelerin gri ve siyah boyalarla yayından kaldırdığı şiir alıntıları, #şiirsokakta neslinin dizeleri de birer antoloji mi?

Antolojiler, şair ve yazarların eserlerinden seçilmiş parçalardan oluşan edebiyat derlemeleridir. Edebiyat tarihinde antoloji, müntehabât, numûne, güldeste ya da gülşen sözcükleriyle anılmış. Bugünün edebiyat ortamında "seçki" olarak da adlandırılan ve "derleme" ile çokça karıştırılan antolojilere neden ihtiyaç olduğuna ve kimin için hazırlandığına bakıldığında iki çeşit antoloji çıkıyor karşımıza: birincisi, sevilen, beğenilen edebi eserleri belli bir okur kitlesiyle paylaşmaya yönelik antolojiler; diğeri de edebi eserleri tanıtmayı amaçlayan, bilgilendirici yönü ön planda olanlar. Cumhuriyet yıllarında yaygınlık kazanan antolojik çalışmalarda, 1923 sonrası yayımlananların daha çok şiire yönelik olduğu görülüyor. Bütünlüğün esas alındığı bu dönem antolojileri-

ne ek olarak, aşk, doğa, din, ölüm, memleket, İstanbul, kadın ve kahramanlık gibi tematik yaklaşımların olduğu örnekler de oldukça fazla.

Tabii bunların içinde en yaygın olanı, çocuk şiirleri antolojisi olsa gerek.

Edebiyat yayıncılığındaki 20. yılını çeşitli proje ve yayınlarla kutlayan, çocuk ve gençlik edebiyatına yirmi yıl içinde önemli yazarları ve eserleri kazandıran Günışığı Kitaplığı, uzun zamandır hazırlığı süren bir antolojiyi şimdilerde raflara çıkarıyor. Akademisyen, yazar İshak Reyna'nın çağdaş edebiyatımızdan seçtiği 53 şairin 159 şiirinin bir araya geldiği, "gençlere çağdaş edebiyatımızdan şiirler" üst başlığıyla kitapçı raflarında yerini alan bir şiir antolojisi: *Gece Uçuşları*.

Günümüzden geriye doğru tarihsel bir sıralamada 53 şairden üçer şiir seçilen antoloji, çağdaş şiirimizin söz ve biçim bağlamındaki duruşunu, 20. yüzyıldan 21. yüzyıla geçişteki dönüşümünü seçkin örneklerle aktarıyor. *Gece Uçuşları*'nın kuşaklar arasılıkta titiz bir örnek oluşu, umutlan direnmeye, sevdadan memleket özlemine kadar pek çok kavramı ve temayı günümüz genç şairlerinden, İkinci Yeni'den, Garip'ten, Yahya Kemal'den ya da Nâzım Hikmet'ten okuma fırsatı sunmasında.

Gençlerin şiir evrenini, antoloji gibi riskli ve meşakkatli bir çalışmayla doyurmaya çabalayan İshak Reyna'ya ve Günışığı Kitaplığı'na böylesi arşivlik bir çalışma için "gençler adına" teşekkürler. ■

HALİL TÜRKDEN

Gece Uçuşları

Derleyen: İshak Reyna

Günışığı, Mart 2016, 328 s.